

KRZYSZTOF KONECKI

UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU

KKKONECKI@O2.PL

ORCID: 0000-0003-4322-8366

OD REDAKCJI

W czasie przygotowywania do publikacji niniejszego zeszytu niespodziewanie powrócił do Domu Ojca ks. dr Michał Sadowski, długoletni sekretarz naszego wydziałowego kwartalnika „Teologia i Człowiek”. Jego przedwczesna śmierć wdarła się jak złodziej i nappełniła nas wszystkich wielkim bólem i smutkiem. Książd Michał był bez reszty oddany temu, co robił. Jego dyspozycyjność, ofiarność i zaangażowanie w sprawy redakcyjne, szczególnie działu „Orient”, ale nie tylko, przyczyniły się wydatnie do wysokiej waloryzacji i umiędzynarodowienia czasopisma. Dziękujemy Mu za to, ale także za Jego życzliwość, serdeczność i dobroć, za to wszystko, co wносił swoją osobą w naszą społeczność. Modlimy się, aby Dobry Bóg hojnie wynagrodził Go za wszelkie dobro i sam był Jego nagrodą. Głęboko wierzymy, że jest z nami duchowo i nadal będzie nas wspierał i nam pomagał. Wyrazy wdzięczności należą się dwóm autorom, panu Sebastianowi Sadowskiemu i księdzu Mateuszowi Potocznemu, których teksty zawsze będą przywoływały naszą wdzięczną pamięć o Księdzu Michale.

*

Dział „Artykuły” w niniejszym numerze kwartalnika otwiera artykuł ks. Ryszarda Selejdaka, który podejmuje bliski sobie temat statusu personalnego i funkcjonalnego diakonów stałych w nauczaniu Soboru

Watykańskiego II. Ojcowie Soboru Watykańskiego II, uchwalając postulat przywrócenia posługi diakona stałego w Kościele łacińskim, wyrazili jedynie wolę ponownego przywrócenia tej posługi jako trwałego i właściwego stopnia hierarchicznego. Dokumenty soborowe nie podają wiele wskazówek, które w wyczerpujący sposób określałyby status personalny i funkcjonalny diakonów stałych. Sobór, patrząc w przyszłość, ustalił, że święceń diakonatu można udzielać dojrzałym mężczyznom żyjącym w małżeństwie, a także odpowiednim młodszym mężczyznom, dla których jednak prawo celibatu musi pozostać niezmiennie. Odnośnie do statusu funkcjonalnego diakonów, dokumenty soborowe stwierdzają, że mogą przewodniczyć liturgii Słowa, uroczystości udzielania chrztu, przechowywać i rozdzielać Eucharystię, asystować i błogosławić w imieniu Kościoła związki małżeńskie, zanosić Wiatyk umierającym, przewodniczyć nabożeństwom i modlitwie wiernych, udzielać sakramentaliów, przewodniczyć obrzędom żałobnym i pogrzebowym oraz wykonywać dzieła miłosierdzia. Fakt, że Sobór wyraził jedynie wolę ponownego przywrócenia diakonatu, jako właściwego i stałego stopnia hierarchii, pozostawiając zgromadzeniom terytorialnym biskupów, za aprobatą Papieża, ostateczną decyzję o tym, czy ustanowić diakonat na ich terytoriach, sugeruje, że perspektywa przywrócenia stałego diakonatu była podyktowana bardziej względami praktyczno-duszpasterskimi aniżeli doktrynalnymi.

Ksiądz Jacek Kędzierski wypowiada się na temat wpływu szkoły katolickiej na rozwój edukacji w Polsce. Artykuł ukazuje, że szkolnictwo katolickie w Polsce odbudowuje się od roku 1989, wówczas było tylko 11 szkół katolickich (w tym 9 liceów ogólnokształcących i 2 szkoły zawodowe), a w roku 2018 było już 610 szkół katolickich, edukujących na różnych etapach kształcenia – szkoły podstawowe, gimnazja, licea, technika i szkoły zawodowe. Są to szkoły bardzo dobre, osiągające wysokie wyniki w nauce, dbające o bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, chętnie wybierane przez rodziców i ich dzieci. To prawda, że nikt nie zastąpi rodziców w wychowaniu dzieci, ale szkoły katolickie chętnie wspierają ich, troszcząc się o integralny rozwój młodego człowieka. Niewątpliwie działalność dydaktyczna i wychowawcza szkół katolickich w naturalny sposób wpisuje się w posłannictwo Kościoła, przybliżając osobę Jezusa Chrystusa i Jego Ewangelię. Takie motywy przyświecają tym, którzy powołują do istnienia i prowadzą szkoły katolickie w Polsce.

Pablo Blanco Sarto prezentuje dialog pomiędzy „racjonalnością laicką” i „racjonalnością teologiczną”. Filozof ze Szkoły Frankfurckiej i teolog niemiecki, który zasiadł na Stolicy Piotrowej prowadzili przez lata dyskurs, reprezentując różne stanowiska w kwestii racjonalności. Obaj mówili o współczesnych przyczynach kryzysu racjonalności, czego skutkiem było to, że wykreowano „marzenia”, które stają się „potworami”. Podkreślali konieczność dialogu, który winien toczyć się pomiędzy stanowiskami laickimi i stanowiskami teologicznymi, aby stale się otwierać na różne obszary ludzkiej egzystencji. Porozumienie pomiędzy jednymi i drugimi argumentami, u obu autorów, rokuje nadzieje w perspektywie trzeciego tysiąclecia. Przemówienie, które wygłosił niemiecki papież w Bundestagu, bardzo dobrze odzwierciedla wspomnianą debatę.

Książd Artur Kamola przedstawia przewodnią myśl interpretacji Augustyna do Psalmu 69 (68), którą jest głos całego Chrystusa. Augustyn ukazuje nam, że w Psalmie, podczas Pasji, mówi cały Chrystus, jako Głowa i również jako Ciało. Należy tylko rozpoznać *vox capititis* i jeżeli nie można słów psalmu przypisać Głowie, należy je przypisać Ciału. Jednak dla Augustyna, i bez tego rozróżnienia, istnieje tylko jeden jedyny Chrystus, ponieważ jeżeli Głowa i Ciało są jednym ciałem (*carne una*), to są również jednym głosem (*voce una*). Augustyn chce ukazać bardziej słowa członków Chrystusa, aby dowieść, że tutaj mówi cały Chrystus (*totus Christus*).

Kasper Mariusz Kaproń OFM wychodząc od rzeczywistość młodych ludzi w Ameryce Łacińskiej i prezentując dynamikę duszpasterską tamtejszego Kościoła, wskazuje na konieczność zmian w formach Duszpasterstwa Młodzieży. Przedstawia model duszpasterski dla Kościoła wychodzącego na zewnątrz, wpisujący się w szerszy projekt nawrócenia pastoralnego do którego wzywa papież Franciszek. Postuluje taką reformę struktur eklezjalnych, aby odpowiadały temu, o czym można przeczytać w Dokumencie Końcowym Konferencji w Aparecida: „Kościół wezwany jest do głębokiego i gruntownego przemyślenia swojej misji i rozpoczęcia jej na nowo z wiernością i odwagą w nowej rzeczywistości Ameryki Łacińskiej i świata” (DA 11). Autor zauważa, że wymaga to od Kościoła przyjęcia postawy otwarcia na nowe inicjatywy, wspierania działań, które rozwijają się „na zewnątrz”, z dala od środowiska parafii i przyjęcia postawy misyjnej, co wiąże się z koniecznością wyjścia w kierunku „młodzie-

żowych peryferii”. Oznacza to obowiązek przemyślenia dotychczasowych form funkcjonowania duszpasterstwa, porzucenia gotowych schematów działania, aby móc spotkać młodych tam, gdzie oni rzeczywiście się znajdują, czyli najczęściej z dala od Kościoła.

Ksiądz Robert Kaczorowski zajmuje się omówieniem sześciu pieśni religijnych, opublikowanych przez kompozytora Ottona Mieczysława Żukowskiego (1867–1942) w zeszycie X pt. „Śpiewy kościelne w układzie na jeden, dwa i cztery głosy mieszane z towarzyszeniem organów lub harmonium”. Są to następujące utwory: *Modlitwa*; *Pozostań z nami*; *Królowo niebios*; *Zostań z nami Panie*; *Matko Bolesna*; *O Jezu Chryste*. Pieśni te są przeznaczone do śpiewania przez głos solowy przy akompaniamencie organów. Żukowski skomponował utwory do tekstów poetyckich współczesnych sobie autorów. Istotne znaczenie tych utworów polega na tym, że wykonywane podczas liturgii lub w czasie nabożeństw pozaliturgicznych stawały się śpiewaną katechezą w czasach, gdy dostęp do systematycznej nauki religii był utrudniony. Ich dodatkowym atutem jest również to, że napisane w języku polskim, były zrozumiałe dla uczestników liturgii odprawianej po łacinie. W wymiarze semantycznym pieśni uczyły o Bogu w Trójcy Świętej, wyrażały wiarę w Bożą Opatrzność, podkreślały prawdziwą obecność Jezusa pod postaciami eucharystycznymi, akcentowały osobę Maryi w dziele zbawienia.

W dziale „Orient” Mirosław Rucki ukazuje problem religijno-polityczny ostatnich dziesięcioleci istnienia wspólnot chrześcijańskich w regionie Hakkari południowo-wschodniej Turcji przed ich totalną zagładą. Źródłem opracowania jest raport rosyjskiego generała Ryszarda Termena (1870–1937), który w latach 1905–1908 był wicekonsulem w *wilajecie Wan* (Turcja). Znaczną część raportu stanowią opisy działalności misjonarzy rosyjskich (reprezentujących Kościół prawosławny), francuskich (Kościół katolicki), angielskich (Kościół anglikański) i amerykańskich (Kościół protestancki) wśród chrześcijańskiej ludności asyryjskiej regionu Hakkari.

Jak zawsze zapraszamy również do lektury działu sprawozdań i recenzji.